

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

5-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Ismoilov Ubaydulla Mamat o'g'li</i> OHANGARON VODIYSI AHOLISINING QADIMGI VA O'RTA ASRLAR DAVRI MAFKURAVIY DUNIYO (SUYURLITEPA YODGORLIGIDAN TOPILGAN MODDIY MANBALAR ASOSIDA)	16-26
<i>Elmurotov, Bahodir Abdugapporovich</i> KALTAMINOR MADANIYATINING GENEZISI MASALALARI	27-33
<i>Nafiddinova, Xosiyat Ravshanovna</i> OILAVIY MAROSIMLAR VA ULARNING TARIXIY ADABIYOTLARDA YORITILISHI	34-37
<i>Eshmo'minov, Ozodbek Ziyodulla o'g'li</i> DEMOGRAFIK JARAYONLARNING BORISHI: SURXON VOHASI MISOLIDA (1925-1946 YY.)	38-41
<i>Akobirov, Mirjalol Ximmatovich</i> SULTON JALOLIDDIN MANGUBERDINING YAQIN SHARQ VA KICHIK OSIYO DAVLATLARI BILAN DIPLOMATIK ALOQALARI	42-46
<i>Маматалиева Сурайё Бобомуратовна</i> ШИША ВА ШИШАСОЗЛИК ТАРИХШУНОСЛИГИ	47-52
<i>Далакьян, Жанна Сейрановна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОЙ КУЛЬТУРЫ МОЛОДЕЖИ ВОЗМОЖНЫЕ ПУТИ РЕШЕНИЯ	53-56

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Эргашев, Рахматулла Хидирович, Узақов, Жамшид Норбоевич</i> ЗИЁРАТ ТУРИЗМ ТАРМОҒИНИНГ ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОЙ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎЛЛАРИ	57-62
<i>Очилов, Фарходжон Шавкатжон ўғли</i> БАҲОЛАНГАН МАЖБУРИЯТЛАР АУДИТИДА ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИ ЎРГАНИШ ҲАМДА БАҲОЛАШ	63-71
<i>Raxmatov, Adxam Itolmasovich</i> TURIZM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH VA BANDLIGINI TA'MINLASHNING XORIJIY MAMLAKATLAR MODELLARI TAHLILI	72-80
<i>Murodova, Nargiza Utkirovna</i> BARQAROR TURIZM MARKETING STRATEGIYASI SIFATIDA	81-85
<i>Мадаминов, Инъомжон Озодович</i> КОРХОНАЛАР ИНВЕСТИЦИОН ВА ИННОВАЦИОН ФАОЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА СОЛИҚЛАРНИНГ ЎРНИ	86-93
<i>Abdusalomov, Jaxongir O'ktam o'g'li</i> TIJORAT BANKLARIDA JISMONIY SHAXSLAR KREDITLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	94-101
<i>Кулибоев, Азамат Шоназарович</i> ДАВЛАТ ТИББИЁТ ТАШКИЛОТЛАРИДА МОЛИЯВИЙ АКТИВЛАР ҲИСОБИ ВА НАЗОРАТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	102-111

Мараимова, Умида Исмаилжановна

КОРХОНА БОШҚАРУВИ АМАЛИЁТИДА МАРКЕТИНГ ДАСТУРЛАРИНИ АМАЛ ҚИЛИШИГА
БАҒИШЛАНГАН КОНЦЕПЦИЯЛАР 112-120

Askarova Sevvara Baxtiyorovna

RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA BIZNES VA TADBIRKORLIKNING AHAMIYATI 121-125

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Ўроқова Ойсулув Жамолiddиновна

ИЛК ЎРТА АСРЛАР ШАРҚ САНЪАТИДА РОМАНТИК ЙЎНАЛИШНИНГ ЭСТЕТИК
АСОСЛАРИ 126-133

Rizaev, Nodir Sobirovich

XX ASR BOSHLARIDA BUHORO JADIDLARINING IJTIMOYIY- SIYOSIY QARASHLARI..... 134-138

Шукруллаева Гулчеҳра Насруллаевна

ЖАЗО ГЕНЕЗИСИДАГИ АХЛОҚИЙ МУҲИТ ЖАРАЁНИНИ КОНЦЕПТУАЛ ТАДБИҚ
ЭТИШНИНГ ФАЛСАФИЙ МАСАЛАЛАРИ 139-144

Shokirov Toxirjon Nurmatatovich

MADANIYAT VA SAN'AT FALSAFASINING VAHS MAVZULARI 145-149

Ulug'murodov Elyor Saydulloevich

GNOSEOLOGIYADA TASAVVUFIIY TAJRIBANI O'RNI VA AHAMIYATI 150-154

Ganiev Sherxon Meytanboevich

HOZIRGI DAVR FANI VA FALSAFASIDA MADANIY VA MA'NAVIY-AXLOQIY TANLOVNI
NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI 155-164

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Daliev Madina Xabibullaevna, Kristian Kapone, Satibaldiyeva Nigora Alimqul qizi

TERMINOLOGIYADA TERMIN VA UNGA TENG BO'LGAN TUSHUNCHALARNING
TADQIQI 165-178

Chorieva Iroda Kurbonboevna

TARKIBIDA TIBBIYOT XODIMLARI NOMLARI BO'LGAN INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARINING
TURLI HUSUSIYATIGA KO'RA TASNIFI 179-183

Sharipov, Abdulaziz Akmalovich

GID-TARJIMONLAR NUTQINING O'RGANILISH ASPEKTLARI 184-188

Urinova Tursunoy Urin kizi

LIBOS DIZAYNI VA MODASINING SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH DAVRLARI HAMDA
YO'LLARI 189-193

Норматова Шоира Умаровна, Абдурахманова Меҳрибон Дустмуродовна

ТИЛ ТАЪЛИМИДА БАДИИЙ АДАБИЁТ ЎҚИТИШ УСУЛЛАРИ 194-199

Eshniyazova Maysara Beknazarovna

«SIROJUL MUSLIMIN» VA «ARBA'IN» ASARLARIDA G'OYAVIY-BADIIY TAHLILI 200-208

Nazarov, Sardor Shamurodovich

INGLIZ VA O'ZBEK TILI SO'Z BIRIKMALARI STRUKTUR-SEMANTIK XUSUSIYATLARNING
QIYOSIY ASPEKTD A O'RGANILISHI 209-213

<i>Bazarbaeva Albina Mingaliyevna</i> RANG TURLARI VA ULARNI TAHLIL QILISH: SEMANTİK VA STILISTİK	214-218
<i>Бердиева, Зулфия Сафаровна</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АНТРОПОНИМОВ В НЕМЕЦКИХ СКАЗКАХ	219-223
<i>Адилова Дилором Кадировна</i> ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДАГИ ШЕЪРИЙ МАТНЛАРДА “АЁЛ” ШАХСИЙ ФАЗИЛАТЛАРИНИ ИФОДАЛОВЧИ СЎЗЛАРНИНГ СЕМАНТИК МАЙДОНИ ТАСВИРИ	224-230
<i>Хасанова Юлдуз Мухтор қизи</i> ШАРҚ ВА ҒАРБ ҲАЙВОНЛАР ҲАҚИДАГИ ЭРТАКЛАРИДА “АХЛОҚ” МОТИВИНИНГ БАДИИЙ КОНЦЕПТУАЛЛАШУВИ	231-236
<i>Олимова Хуршида Вайдиллаевна</i> ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ЛАҚАБЛАРНИНГ СТИЛИСТИК ИМКОНИАТЛАРИ	237-243
<i>Polvonniyozova Mahliyo O'ktamjon qizi</i> IKKINCHI TILNI EGALLASHDA AFFEKTIV OMILLARNING ROLI	244-247
<i>Normamatov Farrux Komiljon o'g'li</i> YAXSHILIK KONSEPTINING INGLIZ MILLIY MADANIYATIDAGI AHAMIYATI	248-253
<i>Yakubov Faxriddin</i> SAYLOVOLDI SIYOSIY DISKURSI XUSUSIYATLARI	254-259
<i>Bekmuratova Dilbar Xushmamatovna</i> TA'LIM TERMINOLOGIYASIDAGI ANTONIMIM: TAHLIL VA PEDAGOGIK AMALIYOT UCHUN MA'LUMOTLAR	260-264
<i>Sharofova Sevinch Jamoliddin qizi</i> OMON MATJON SHE'RIYATIDA ALLITERATSIYA	265-269
<i>Amonova Dilshoda Azamatovna</i> ERTAKLARNING BOLALAR ADABIYOTIDAGI O'RNI	270-276
<i>Tuxtayeva Dildora Zokirovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA INSON AQLIY QOBILIYATINI IFODALOVCHI FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING STILISTIK XUSUSIYATLARI	277-281
<i>Sattorova Nafisa Isomidinovna</i> O'YBEK IJODIDA BADIY KONSEPTNING VOQELANISHI	282-285
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Абдурахманова Нодирахон</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ БЛОКЧЕЙН И СМАРТ-КОНТРАКТОВ (СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ)	286-290
<i>Турғунов Муроджон Турсунбоевич</i> “АВЕСТО”ДА КИШИЛАР ЎРТАСИДАГИ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАРИГА ВА ОДОБ-АХЛОҚҚА ҚАРШИ ЖИНОЯТЛАРНИНГ ИФОДАЛАНИШИ	291-298

<i>Султонов Мухсинжон Муқимович</i> АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИБ ЎЗГАЛАРНИНГ МУЛКИНИ ТАЛОН-ТОРОЖ ҚИЛИШ ТУШУНЧАСИ	299-309
<i>Ходжиев Юнус Мухитдинович</i> АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ҲУҚУҚИЙ ТАЪМИНЛАШНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	310-315
<i>Makhmudova Khurmat Mukhtorovna</i> МЕХНАТ ҲУҚУҚИНИНГ КОНСТИТУТСИЯВИЙ АСОСЛАРИ ВА КАФОЛАТЛАРИ	316-330
<i>Nurullayev Shoxrux Shuxratillayevich</i> ҚУРИЛИШ СОҲАСИДА АТРОФ-МУҲИТНИ ҲУҚУҚИЙ МУҲОФАЗА ҚИЛИШДА РАҚАМЛАСHTIRISH VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR	331-337
<i>Otamirzayev Oybek Murodullo o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA PLASTIK CHIQUINDILARDAN FOYDALANISHNI CHEKLASHNING HUQUQIY MASALALARI VA HORIJ TAJRIBASI	338-341
<i>Safarov Jamshid Ismoilovich</i> XALQARO HUQUQ DOKTRINASIDA SHARTNOMA MAJBURIYLIGIGA ROZILIKNI IFODALASH INSTITUTINING SHARTNOMANING HAQIQIY EMASLIGI, AMAL QILISHINI BEKOR QILISH, TUGATISH VA TO'XTATIB TURISHDA AHAMIYATI	342-349
<i>Шарипов Санжар Собирович, Бозоров Азимжон Ахатович</i> ОММАВИЙ ТАДБИРЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ЎТКАЗИШ ВАҚТИДА ЖАМОАТ ТАРТИБИНИ САҚЛАШ ФАОЛИЯТИНИ БОШҚАРИШНИНГ МОҲИЯТИ, АҲАМИЯТИ ВА ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	350-357
<i>Normurodova Behro'za Xolmo'minovna</i> RAQAMLI OCHIQ MANBALAR VA ULARDAN RAQAMLI KRIMINALISTIKADA FOYDALANISH	358-366
<i>Неъматов Азизбек Ғолибжон ўғли</i> ДАСТЛАБКИ ТЕРГОВДА ЖИНОЯТЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ВАЗИФАСИНИНГ МОҲИЯТИ ВА АҲАМИЯТЛАРИ	367-373
<i>Дадабоева Дилфуза Нурматовна</i> ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДА НОДАВЛАТ НОТИЖОРАТ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ИШТИРОКИ АҲАМИЯТИ	374-378
<i>O'razbayev Laziz Shuhrat o'g'li</i> MUHIM RAQAMLI INFRATUZILMALARGA NISBATAN AMALGA OSHIRILADIGAN HUJUMLAR VA ULARNING OLDINI OLISH	379-383
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Xudoyberganov Doniyor Yangiboy o'g'li</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING KOGNITIV KOMPETENTSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING ZARURIYATI	384-388
<i>Hazratov Fazliddin Xikmatovich</i> OBYEKTGA YO'NALTIRILGAN DASTURLASH TILLARI ORQALI TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH	389-393

<i>Khojamkulov Rasulbek Kurbon oqli</i> BO'LAJAK MUHANDISLARNI LOYIHALASH KOMPETENSIYALARINI KOMPYUTER GRAFIKASI YORDAMIDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	394-398
<i>Zakirova Zulhumor Zoirjonovna</i> МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ ОЛИШ ШАКЛИ СИФАТИДА ТАНҚИДИЙ ФИКРЛАШ ҚОБИЛИЯТИНИ ОШИРИШДА ЎҚИТУВЧИ САВОЛ ЖАВОБЛАРИНИ ЎРНИ	399-404
<i>Eshnazarov Murod Karimovich</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI GERMENEVTIK YONDASHUV ASOSIDA KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	405-410
<i>Mengliqulov Xayrulla Aliqulovich</i> TALABA QIZLARING SUZISH MALAKA VA KO'NIKALARINI SHAKLLANTIRISHDA DIFFERENSIAL YONDASHUV	411-415
<i>Komilova Dildora Gulamjonovna</i> INGLIZ TILI O'QITISH BO'YICHA IQTISODIYOT TALABALARINING KASB-KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH	416-420
<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> SPORTCHILARNING BOKSDAGI TEXNIK HARAKATLARIGA MOSLASHISH REAKSIYALARI	421-426
<i>Abdullayev Dilshod Xamidullo o'g'li</i> BOLALARGA HARAKATLI O'YINLARNI O'RGATISH SHARTLARI VA USULLARI	427-432
<i>Axmedov Akmal Yusufovich</i> OLIY TA'LIM JARAYONIDA BO'LAJAK PSIXOLOGLARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHNING MUHIM MEZONLARI	436-440
<i>Donisheva Gulro'y Axrorqul qizi</i> CHET TILINI O'RGANISH JARAYONIDA AKTDAN FOYDALANISH	441-444
<i>Qurbonboyeva Dilfuza Shukur qizi</i> TALABALARNING MULOQOT KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH	445-449
<i>Эркабоев Ойбек Мухаммаджонович</i> ТЕМПЫ ПРИРОСТА ПОКАЗАТЕЛЕЙ СПЕЦИФИЧЕСКИХ КООРДИНАЦИОННЫХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ 6 ЛЕТ	450-456
<i>Абатов Жалғасбай Орынбаевич</i> ТАСВИРИЙ САНЪАТ ДАРСЛАРИНИ ТАРИХ ФАНИГА БОҒЛАБ ЎҚИТИШ	457-463
<i>Akramjonova Feruza Akramjonovna</i> МАКТАБГАЧА ТА'LIM TASHKILOTIDA INNOVATSION TA'LIM MUHITINING TA'LIM - TARBIYA JARAYONIGA TA'SIRI	464-468
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i> МАКТАБГАЧА ТА'LIM TASHKILOTI VA OILA HAMKORLIGI	469-476
<i>Abdunosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i> ХИТОЙ ТА'LIM ТИЗИМИНИНГ О'ЗИГА ХОС ЈИНАТЛАРИ	477-483
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i> BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA AQLIY QOBILIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDAGI PEDAGOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMI	484-489
<i>Есанова Гулчеҳра</i> ЁШ ФУТБОЛЧИЛАРНИ ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯЛАШ ТАМОЙИЛЛАРИ ВА УСУЛЛАРИ	490-497

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Volume 4, Issue 5 (may, 2024). -500 p.

CONTENTS

07.00.00 – HISTORICAL SCIENCES

<i>Ismailov Ubaydulla Mamat ugli</i> THE IDEOLOGICAL WORLD OF THE ANCIENT AND MEDIEVAL POPULATIONS OF THE OHANGARON VALLEY (BASED ON MATERIAL SOURCES FOUND AT THE SUYURLITEPA SITE)	16-26
<i>Elmuratov, Bakhodir Abdugapparovich</i> QUESTIONS OF GENESIS OF KELTAMINORA CULTURE.....	27-33
<i>Nafiddinova, Khosiat Ravshanovna</i> FAMILY CEREMONIES AND THEIR COVERAGE IN HISTORICAL LITERATURE	34-37
<i>Eshmominov, Ozodbek Ziyodulla ugli</i> PROGRESS OF DEMOGRAPHIC PROCESSES: THE CASE OF SURKHAN OASIS (1925-1946 YY.)	38-41
<i>Akobirov, Mirjalol Ximmatovich</i> DIPLOMATIC RELATIONS OF SULTAN JALOLIDDIN MANGUBERDI WITH THE STATES OF THE MIDDLE EAST AND ASIA MINOR	42-46
<i>Mamatalieva Surayyo Bobomuratovna</i> HISTORIOGRAPHY OF GLASS AND GLASSMAKING	47-52
<i>Dalakyan, Janna Seyranovna</i> CURRENT PROBLEMS OF SPIRITUAL AND MORAL CULTURE YOUTH POSSIBLE SOLUTIONS	53-56

08.00.00 – ECONOMIC SCIENCES

<i>Ergashev, Rahmatulla Khidirovich, Uzakov, Jamshid Norboyevich</i> WAYS TO INCREASE THE ECONOMIC AND SOCIAL EFFICIENCY OF THE PILGRIMAGE TOURISM NETWORK	57-62
<i>Achilov, Farkhodjon Shavkatjon o'g'li</i> STUDYING AND ASSESMENT OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM IN THE AUDIT OF PROVISIONS	63-71
<i>Rakhmatov, Adkham Itolmasovich</i> ANALYSIS OF FOREIGN COUNTRY MODELS OF TRAINING AND EMPLOYMENT OF QUALIFIED PERSONNEL IN THE FIELD OF TOURISM	72-80
<i>Murodova, Nargiza Utkirovna</i> SUSTAINABLE TOURISM AS A MARKETING STRATEGY	81-85
<i>Madaminov, Inomjon Ozodovich</i> THE ROLE OF TAXES IN ENSURING INVESTMENT AND INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES	86-93
<i>Abdusalomov, Jahongir O'ktam o'g'li</i> DIRECTIONS FOR IMPROVING PERSONAL LOANS IN COMMERCIAL BANKS	94-101

<i>Kuliboyev, Azamat Shonazarovich</i> IMPROVING ACCOUNTING AND CONTROL OF FINANCIAL RESOURCES IN STATE MEDICAL ORGANIZATIONS	102-111
<i>Maraimova, Umida Ismailjanovna</i> CONCEPTS DEDICATED TO THE IMPLEMENTATION OF MARKETING PROGRAMS IN ENTERPRISE MANAGEMENT OPERATIONS	112-120
<i>Askarova Sevvara Bakhtiyorovna</i> THE IMPORTANCE OF BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE ERA OF THE DIGITAL ECONOMY	121-125

09.00.00 – PHILOSOPHICAL SCIENCES

<i>Uroкова Aysuluv Jamoliddinovna</i> AESTHETIC FOUNDATIONS OF ROMANTIC DIRECTIONS IN EASTERN ART OF THE EARLY MIDDLE AGES	126-133
<i>Rizayev, Nodir Sobirovich</i> SOCIO-POLITICAL VIEWS OF BUKHARA'S JADIDS AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY	134-138
<i>Shukrullaeva Gulchehra Nasrullaevna</i> PHILOSOPHICAL ISSUES OF CONCEPTUAL IMPLEMENTATION OF THE PROCESS OF THE MORAL ENVIRONMENT IN THE GENESIS OF PUNISHMENT	139-144
<i>Shokirov Takhirjon Nurmamatovich</i> KEY TOPICS OF PHILOSOPHY OF CULTURE AND ART	145-149
<i>Ulugmuradov, Elyor Saidulloevich</i> THE PLACE AND SIGNIFICANCE OF MYSTICAL EXPERIENCE IN GNOSEOLOGY	150-154
<i>Ganiyev Sherxon Meytanbayevich</i> FORMS OF MANIFESTING CULTURAL AND SPIRITUAL-MORAL CHOICE IN THE SCIENCE AND PHILOSOPHY OF THE PRESENT PERIOD	155-164

10.00.00 – PHILOLOGICAL SCIENCES

<i>Dalievna Madina Xabibullaevna, Christian Capone, Satibaldieva Nigora Alimqul qizi</i> THE STUDY OF TERM AND ITS EQUIVALENT CONCEPTS IN TERMINOLOGY	165-178
<i>Chorieva Iroda Kurbonboevna</i> CLASSIFICATION OF ENGLISH AND UZBEK PROVERBS CONTAINING THE NAMES OF MEDICAL PERSONNEL ACCORDING TO DIFFERENT CHARACTERISTICS	179-183
<i>Sharipov, Abdulaziz Akmalovich</i> STUDY ASPECTS OF SPEECH OF GUIDE-INTERPRETERS	184-188
<i>Urinova Tursunoy Urin kizi</i> PERIODS AND WAYS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF DRESS DESIGN AND FASHION	189-193
<i>Normatova Shoira Umarovna, Abduraxmanova Mehribon Dustmuradovna</i> METHODS OF TEACHING ARTISTIC LITERATURE IN LANGUAGE EDUCATION	194-199
<i>Eshniyazova Maysara Beknazarovna</i> IDEOLOGICAL AND ARTISTIC ANALYSIS IN THE WORKS OF «SIROJUL MUSLIMIN” AND «ARBA'IN”	200-208

<i>Nazarov, Sardor Shamurodovich</i> A COMPARATIVE STUDY OF STRUCTURAL-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF ENGLISH AND UZBEK LANGUAGE WORD COMBINATIONS	209-213
<i>Bazarbaeva Albina Mingaliyevna</i> COLOUR TYPES AND ANALYSIS: SEMANTIC AND STYLISTIC	214-218
<i>Berdieva, Zulfiya Safarovna</i> USE OF ANTHROPONYMS IN GERMAN FAIRY TALES	219-223
<i>Adilova Dilorom Kadirovna</i> DESCRIPTION OF THE SEMANTIC FIELD OF WORDS THAT REPRESENT THE PERSONAL QUALITIES OF A "WOMAN" IN POETIC TEXTS IN UZBEK AND RUSSIAN	224-230
<i>Khasanova Yulduz Mukhtor kizi</i> LITERARY CONCEPTUALIZATION OF THE MOTIF "MORALITY" IN THE TALES ABOUT ANIMALS OF THE EAST AND WEST	231-236
<i>Olimova Khurshida Vaydillaevna</i> STYLISTIC POSSIBILITIES OF NICKNAMES IN ENGLISH AND UZBEK	237-243
<i>Polvonniyozova Mahliyo O'ktamjon qizi</i> THE ROLE OF AFFECTIVE FACTORS IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION	244-247
<i>Normamatov Farrukh Komiljon ugli</i> THE SIGNIFICANCE OF THE CONCEPT OF GOODNESS IN ENGLISH NATIONAL CULTURE	248-253
<i>Fakhriddin Yakubov</i> CHARACTERISTICS OF ELECTORAL POLITICAL DISCOURSE	254-259
<i>Bekmuratova Dilbar Xushmamatovna</i> ANTONYM IN EDUCATIONAL TERMINOLOGY: ANALYSIS AND IMPLICATIONS FOR PEDAGOGICAL PRACTICE	260-264
<i>Sharofova Sevinch Jamoliddin qizi</i> ALLITERATION IN THE POETRY OF OMON MATJAN	265-269
<i>Amonova Dilshod Azamatovna</i> THE IMPORTANCE OF FAIRY TALES IN CHILDREN'S LITERATURE	270-276
<i>Tukhtaeva Dildora Zokirovna</i> THE STYLISTIC FEATURES OF PHRASEOLOGICAL UNITS DENOTING HUMAN INTELLECTUAL ABILITIES IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	277-281
<i>Sattorova Nafisa Isomidinovna</i> REALIZATION OF THE ARTISTIC CONCEPT IN OYBEK'S WORKS	282-285
12.00.00 - LAW	
<i>Nodirakhon Abdurakhmanova</i> LEGAL REGULATION OF BLOCKCHAIN TECHNOLOGIES AND SMART CONTRACTS (COMPARATIVE ANALYSIS)	286-290
<i>Turgunov Murodjon</i> EXPRESSION OF CRIMES AGAINST HUMAN RELATIONS AND MORALITY IN "AVESTO"	291-298

<i>Sultonov Muxsinjon Muqimovich</i> THE CONCEPT OF THEFT OF OTHER PEOPLE'S PROPERTY USING INFORMATION TECHNOLOGY	299-309
<i>Xodjiyev Yunus Muxitdinovich</i> SOME LEGAL ISSUES IN INFORMATION SECURITY	310-315
<i>Makhmudova Khurmat Mukhtorovna</i> CONSTITUTIONAL BASIS AND GUARANTEES OF LABOR LAW	316-330
<i>Nurullayev Shokhrukh Shukhratillaevich</i> DIGITALIZATION AND MODERN TRENDS IN ENVIRONMENTAL LEGAL PROTECTION IN THE CONSTRUCTION FIELD	331-337
<i>Otamirzaev Oybek</i> LEGAL ISSUES OF LIMITING THE USE OF PLASTIC WASTE IN UZBEKISTAN AND FOREIGN EXPERIENCE	338-341
<i>Safarov Jamshid Ismoilovich</i> THE SIGNIFICANCE OF EXPRESSING CONSENT TO BE BOUND BY A TREATY IN THE DOCTRINE OF INTERNATIONAL LAW IN THE CONSIDERATION OF THE INVALIDITY OF A TREATY, TERMINATION AND SUSPENSION OF ITS OPERATION	342-349
<i>Sharipov Sanjar Sobirovich, Bozorov Azimjon Akhatovich</i> PUBLIC EVENTS FOR THE ORGANIZATION AND HOLDING OF EVENTS TIMELY ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE COMPANY IMPLEMENTATION OF PUBLIC AWARENESS ACTIVITIES ESSENCE, SIGNIFICANCE AND CHARACTERISTIC FEATURES	350-357
<i>Normurodova Behruza Kholmuminovna</i> DIGITAL OPEN SOURCES AND THEIR USE IN DIGITAL FORENSICS	358-366
<i>Nematov Azizbek Golibjon o'g'li</i> THE NATURE AND IMPORTANCE OF THE TASK OF CRIME PREVENTION IN THE PRELIMINARY INVESTIGATION	367-373
<i>Dadaboeva Dilfuza Nurmatovna</i> THE SIGNIFICANCE OF THE PARTICIPATION OF NON-GOVERNMENT NON-PROFIT ORGANIZATIONS IN BUSINESS ACTIVITY	374-378
<i>Urazbayev Laziz Shuhrat ogli</i> ATTACKS ON CRITICAL DIGITAL INFRASTRUCTURES AND THEIR PREVENTION	379-383
13.00.00 – PEDAGOGICAL SCIENCES	
<i>Khudoyberganov Doniyor</i> THE NEED TO DEVELOP THE COGNITIVE COMPETENCE OF YOUNGER STUDENTS	384-388
<i>Hazratov Fazliddin Khikmatovich</i> FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF STUDENTS THROUGH OBJECT-ORIENTED PROGRAMMING LANGUAGES	389-393
<i>Khojamkulov Rasulbek Kurbon ogli</i> THE IMPORTANCE OF DEVELOPING DESIGN COMPETENCES OF FUTURE ENGINEERS USING COMPUTER GRAPHICS	394-398

<i>Zakirova Zulkhumor Zairjonovna</i> THE ROLE OF TEACHER QUESTIONING IN DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS AS A WAY TO INDEPENDENT LEARNING	399-404
<i>Eshnazarov Murad Karimovich</i> IMPROVING PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE TEACHERS BASED ON THE HERMENEUTIC APPROACH	405-410
<i>Menglikulov Khairulla Alikulovich</i> DIFFERENTIAL APPROACH TO FORMING SWIMMING ABILITIES AND SKILLS IN FEMALE STUDENTS	411-415
<i>Komilova Dildora Gulamjanovna</i> DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMMUNICATIVE COMPETENCE OF ECONOMICS STUDENTS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING	416-420
<i>Turdimurodov Dilmurod Yuldashevich</i> ADAPTIVE REACTIONS OF ATHLETES TO TECHNICAL ACTIONS IN BOXING	421-426
<i>Abdullayev Dilshod Xamidullo o'g'li</i> CONDITIONS AND METHODS OF TEACHING ACTIVITY GAMES TO CHILDREN	427-432
<i>Akhmedov Akmal</i> IMPORTANT CRITERIA FOR PREPARING FUTURE PSYCHOLOGISTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE PROCESS OF HIGHER EDUCATION	433-440
<i>Donisheva Gulro'y Axrorqul qizi</i> USE OF IT IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	441-444
<i>Qurbonboyeva Dilfuza Shukur qizi</i> FORMING COMMUNICATION COMPETENCES OF STUDENTS	445-449
<i>Erkaboev Oybek Mukhammadzhonovich</i> THE GROWTH RATE OF INDICATORS OF SPECIFIC COORDINATION ABILITIES OF CHILDREN AGED 6 YEARS	450-456
<i>Abatov Jalgasbay Orinbaevich</i> TEACHING FINE ART LESSONS IN CONNECTION WITH HISTORY	457-463
<i>Akramjonova Feruza Akramjonovna</i> INFLUENCE OF INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT ON THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION	464-468
<i>Makhmudova Zulfiya Khomitovna</i> ORGANIZATION OF PRESCHOOL EDUCATION AND FAMILY COOPERATION	469-476
<i>Abduvasieva Mahmuda Khamidullo qizi</i> UNIQUE ASPECTS OF THE CHINESE EDUCATION SYSTEM	477-483
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i> PEDAGOGICAL PROBLEMS IN THE FORMATION OF MENTAL ABILITIES IN PRIMARY CLASS STUDENTS AND THEIR SOLUTION	484-489
<i>Esanova Gulchehra</i> PRINCIPLES AND METHODS OF PHYSICAL TRAINING OF YOUNG FOOTBALL PLAYERS	490-497

Received: 22 April 2024

Accepted: 1 May 2024

Published: 10 May 2024

Article / Original Paper

PRINCIPLES AND METHODS OF PHYSICAL TRAINING OF YOUNG FOOTBALL PLAYERS

Esanova Gulchehra

Termiz State Pedagogical Institute, Teacher of the Department of Theory and Methodology of Physical Culture

E-mail: gulchehra@mail.ru

Abstract. This article provides complete information on the principles and methods of physical education specially developed for young football players. Recognizing the importance of fitness in soccer performance, the authors explore key principles such as individualization, progressive overload, specificity, and variability.

Key words: Physical training of young football players, Individualization principle, Physical training methods, psychological training, general sports training, strength, speed, agility, endurance.

ЁШ ФУТБОЛЧИЛАРНИ ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯЛАШ ТАМОЙИЛЛАРИ ВА УСУЛЛАРИ

Есанова Гулчеҳра

Термиз давлат педагогика институти, Жисмоний маданият назарияси ва методикаси кафедраси ўқитувчиси

Аннотация. Ушбу мақолада ёш футболчилар учун махсус ишлаб чиқилган жисмоний тарбия тамойиллари ва усуллари тўғрисида тўлиқ маълумот берилган. Футбол кўрсаткичларида жисмоний тайёргарлик муҳимлигини тан олган ҳолда, муаллифлар индивидуаллаштириш, прогрессив ортиқча юкланиш, ўзига хослик ва ўзгарувчанлик каби асосий тамойилларни ўрганадилар.

Калит сўзлар: Ёш футболчиларни жисмоний тарбиялаш, Индивидуаллаштириш тамойили, Жисмоний тарбия усуллари, психологик тайёргарлик умумий спорт машғулоти, куч, тезлик, чаққонлик, чидамлик.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I5Y2024N73>

Кириш. Мақола тадқиқот натижалари ва амалий тушунчаларни синтез қилиш орқали куч, тезлик, чаққонлик, чидамлик, мослашувчанлик ва ҳаракатчанликка қаратилган самарали ўқитиш усуллари ўрганади. Бундан ташқари, у турли хил тадқиқот усуллари қўллашни муҳокама қилади, жумладан экспериментал тадқиқотлар, узунламасина таҳлиллар, ишлаш таҳлиллари, физиологик тестлар ва сифатли тадқиқотлар, машғулоти самарадорлигини текшириш ва самарадорлик натижаларини баҳолаш. Мураббийлар, спорт олимлари ва амалиётчиларга қимматли йўл-йўриқлар таклиф қилиш орқали ушбу мақола далилларга асосланган мураббийлик амалиётини илгари суриш ва ёшлар футболда ўйинчиларни ривожлантириш йўллари оптималлаштиришга ҳисса қўшади. [1]

Ўзининг динамик табиати ва жисмоний талаблари билан машхур бўлган футбол ўйинчилардан майдонда муваффақият қозониш учун юқори даражадаги жисмоний тайёргарликка эга бўлишни талаб қилади. Ўз салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқаришга интилаётган ёш футболчилар учун яхши тузилган жисмоний тайёргарлик дастури муҳим аҳамиятга эга. Ушбу мақолада биз ёш футболчилар учун махсус тайёрланган жисмоний тайёргарликнинг асосий тамойиллари ва самарали усулларини кўриб чиқамиз.

Адабиётлар таҳлили ва методология. Ёш футболчиларни жисмоний тарбиялаш тамойиллари ва усулларини ўрганиш бўйича тадқиқотлар одатда ўқув дастурлари самарадорлигини текшириш, физиологик мослашувларни баҳолаш ва ишлаш натижаларини баҳолаш учун турли усуллардан фойдаланади. Ушбу соҳада қўлланиладиган баъзи умумий тадқиқот усуллари:

1. Экспериментал тадқиқотлар:

Тасодифий назорат остида синовлар (РСЦ): РСТлар тасодифий равишда иштирокчиларни аралашув ва назорат гуруҳларига махсус ўқув дастурлари ёки аралашувларнинг таъсирини баҳолашни ўз ичига олади. Мисол учун, тадқиқотчилар ёш футболчиларда куч, тезлик ва чаққонлик ўлчовлари бўйича ҳеч қандай аралашувга эга бўлмаган назорат гуруҳи билан куч тайёрлаш дастури натижаларини солиштиришлари мумкин.

Квази-экспериментал дизайнлар: Квази-экспериментал дизайнлар гуруҳларни тасодифий тайинланмасдан таққослашни ўз ичига олади, масалан, аралашувдан кейинги тадқиқотлар ёки эквивалент бўлмаган назорат гуруҳи дизайнлари. Ушбу тадқиқотлар реал шароитларда ўқув аралашувларининг таъсири ҳақида қимматли тушунчаларни беради. [2]

Узунликдаги тренинг тадқиқотлари: Ушбу тадқиқотлар тизимли ўқув дастурини амалга ошириш ва машғулотларнинг турли натижаларга таъсирини баҳолаш учун вақт ўтиши билан иштирокчиларнинг тараққиётини кузатишни ўз ичига олади. Узунлик бўйича ўқув тадқиқотлари махсус ўқитиш усулларининг ишлаш ва жароҳатларнинг олдини олишга узоқ муддатли таъсири ҳақида тушунча беради.

3. Кесма тадқиқотлар:

Қиёсий тадқиқотлар: Кесма тадқиқотлар ёш футболчиларнинг турли гуруҳларини машғулот усуллари, ўйин позициялари ёки ривожланиш босқичлари каби омилларга асосланган ҳолда таққослайди. Тадқиқотчилар энг яхши амалиётлар ва яхшилаш учун йўналишларни аниқлаш учун гуруҳлар ўртасидаги жисмоний тайёргарлик, техник кўникмалар ёки жароҳатлар даражасидаги фарқларни ўрганишлари мумкин.

Сўровни ўрганиш: Сўровномалар ва анкеталар машғулотлар амалиёти, жароҳатлар тарихи, машғулот юки ва ёш футболчиларнинг жисмоний тайёргарлиги ва ишлашига таъсир қилувчи бошқа омиллар ҳақида маълумот тўплаш учун ишлатилиши мумкин.

4. Ишлаш таҳлили:

Ўйин таҳлили: Ишлаш таҳлили ўйин билан боғлиқ ўзгарувчиларни, масалан, босиб ўтилган масофа, спринт ҳаракатлари, техник ҳаракатлар ва футбол ўйинлари пайтида тактик хатти-ҳаракатларни тизимли кузатиш ва қайд этишни ўз ичига олади.

Тадқиқотчилар ўйинчиларнинг иш фаолиятини таҳлил қилиш ва ўйин нақшларини аниқлаш учун видео ёзувлар ёки махсус кузатув технологияларидан фойдаланадилар.

Машғулот юкини мониторинг қилиш: Тадқиқотчилар машғулотларнинг ҳажми, интенсивлиги ва частотасини ўз ичига олган машғулот юklarини кузатиш учун тақиладиган сенсорлар, ГПС кузатув қурилмалари ёки бошқа технологиялардан фойдаланишлари мумкин. Ушбу маълумотлар машғулотларнинг физиологик талабларини баҳолашга ва ёш футболчилар учун ўқув дастурларини оптималлаштиришга ёрдам беради.

5. Физиологик тест:

Лаборатория синовлари: Лаборатория шароитида ўтказиладиган физиологик баҳолашлар аероб қуввати (масалан, VO_2 мах), анаероб қувват, куч, мослашувчанлик ва тана таркибини ўлчашни ўз ичига олиши мумкин. Ушбу тестлар спортчиларнинг жисмоний хусусиятлари ҳақида объектив маълумотларни тақдим этади ва машғулотлар самарадорлигини баҳолашга ёрдам беради. [10]

Дала синовлари: Спринт тестлари, чаққонлик тестлари ва чидамлилик тестлари каби майдонга асосланган баҳолашлар футболга тегишли жисмоний кўрсаткичларнинг амалий ўлчовларини беради. Тадқиқотчилар вақт ўтиши билан ишлашдаги ўзгаришларни баҳолаш учун машғулотлардан олдин ва кейин дала тестларини ўтказишлари мумкин.

6. Сифатли тадқиқот:

Интервью ва фокус-гурӯҳлар: Интервью ва фокус-гурӯҳлар каби сифатли усуллар тадқиқотчиларга спортчиларнинг жисмоний тарбия ва ишлашга бўлган муносабатини, тажрибаларини ва муносабатларини ўрганиш имконини беради. Сифатли тадқиқотлар машғулотларнинг психо-ижтимоий жиҳатлари ва спортчиларнинг мотивацияси ва машғулотлар дастурларига риоя қилишига таъсир этувчи омиллар ҳақида тушунча беради.

Ушбу тадқиқот усулларининг комбинациясини қўллаш орқали олимлар ва амалиётчилар ёш футболчилар учун жисмоний тайёргарлик тамойиллари ва усуллари ҳақида ҳар томонлама тушунчага эга бўлишлари, далилларга асосланган мураббийлик амалиёти ҳақида маълумот беришлари ва ўйинчиларнинг ривожланиш йўлларини оптималлаштиришлари мумкин.

1. Индивидуаллаштириш тамойили: Ҳар бир ўйинчининг ўзига хос кучли, заиф томонлари ва ривожланиш траекторияларига эга эканлигини тан олиш жуда муҳимдир. Жисмоний тарбияга ягона ёндашув самарасиз. Бунинг ўрнига, мураббийлар машғулотлар дастурларини ҳар бир футболчининг индивидуал эҳтиёжлари ва қобилиятига мослаштириши керак. Мунтазам равишда ўйинчиларнинг ўйинларини баҳолаш ва мониторингини ўтказиш мураббийларга машғулотлар интенсивлиги, ҳажми ва машқларини мос равишда мослаштириш имконини беради. [9]

2. Прогрессив ортиқча юкланиш тамойили: Прогрессив ортиқча юк самарали жисмоний тайёргарликнинг асосини ташкил қилади. Бу физиологик мослашувларни рағбатлантириш ва ишлашни яхшилаш учун машқлар интенсивлигини, давомийлигини ёки частотасини босқичма-босқич оширишни ўз ичига олади. Ёш футболчилар учун бу тамойил аста-секин уларнинг юрак-қон томир чидамлилиги, кучи, тезлиги, чаққонлиги ва мослашувчанлигини тузилган машғулотлар орқали қийинлаштиради. Бироқ,

ортиқча машқ қилиш ва жароҳатларнинг олдини олиш учун интенсивликни этарли дам олиш ва тикланиш билан мувозанатлаш жуда муҳимдир.

3. Ўзига хослик принципи: Жисмоний тайёргарлик, майдонда ишлашни оптималлаштириш учун футбол ўйинлари талабларини яқиндан тақлид қилиши керак. Ушбу тамойил футболга хос машқлар ва машқларни машғулотларга киритиш муҳимлигини таъкидлайди. Интервалли югуриш, кичик қиррали ўйинлар, чаққонлик машқлари ва маҳоратга оид машқлар каби машғулотлар ёш футболчиларда футбол муваффақияти учун зарур бўлган жисмоний сифат ва кўникмаларни ривожлантиришга ёрдам беради. Бундан ташқари, позицияга хос машғулотлар ўйинчиларнинг майдондаги ўз ролларига бўлган талабларини қондириш қобилиятини янада ошириши мумкин.

4. Вариация принципи: Ўқув машғулотларига хилма-хилликни киритиш монотонликнинг олдини олиш, мотивацияни сақлаб қолиш ва доимий такомиллаштиришни рағбатлантириш учун муҳимдир. Мураббийлар жисмоний тайёргарликнинг турли жиҳатларини йўналтириш учун турли хил машғулотлар усулларини, жумладан куч машқлари, плёметрик машқлар, тезлик машқлари, аеробик кондиционерлик ва мослашувчанлик машқларини ўз ичига олиши мумкин. Машғулотлар режаларини юқори интенсивлик, ўртача интенсивлик ва фаол тикланиш босқичларини ўз ичига олган ҳолда даврийлаштириш ҳар томонлама ривожланишни таъминлайди, шу билан бирга чарчаш ёки ҳаддан ташқари фойдаланиш жароҳатлари хавфини камайтиради.

5. Жисмоний тарбия усуллари:

А. Куч машқлари: Тана вазни машқлари, эркин оғирликлар, қаршилик чизиқлари ва функционал ҳаракатлар ёрдамида қаршилик машқлари ёш ўйинчиларга мушаклар кучини, кучини ва чидамлилигини ривожлантиришга ёрдам беради. Жароҳатларнинг олдини олиш учун тўғри техника ва назоратни таъминлаб, асосий мушак гуруҳларига қаратилган мураккаб машқларга эътибор қаратинг.

Б. Тезлик ва чаққонлик машғулотлари: Тезлаштириш, секинлашиш, йўналишни ўзгартириш ва чаққонликни яхшилаш учун моки югуриш, нарвонда машқ қилиш, коңусли маткаплар ва чаққонлик зинапоеси машқлари каби машқларни бирлаштиринг. Майдонда ишлашни яхшилаш учун тўғри спринт механикаси ва реактив чаққонликни таъкидланг.

С. Чидамлилиқ машғулотлари: Интервалли машғулотлар, фартлек югуриш ва кичик ўйинлар ёш футболчиларда аероб ва анаеробик жисмоний тайёргарликни яхшилашнинг самарали усуллари дир. Ўйин шароитларини тақлид қилиш ва ўйинчиларнинг ўйин давомида ҳаракат қилиш қобилиятини ривожлантириш учун қисқа тикланиш даврлари билан кесишган юқори интенсив интервалларни таъкидланг. [5]

Д. Мослашувчанлик ва ҳаракатчанлик: Динамик чўзиш, статик чўзиш, кўпикни силжитиш ва ҳаракатчанлик машқлари ҳаракат оралиғини, бўғимларнинг мослашувчанлигини ва мушакларнинг эластиклигини яхшилашга ёрдам беради. Самарадорликни ошириш ва жароҳатлар хавфини камайтириш учун ушбу машқларни иситиш ва совутиш тартибларига қўшинг.

Муҳокама. Футболда ёш спортчиларни жисмоний тарбиялаш тамойиллари ва усуллари уларнинг ёш хусусиятларини, физиологик имкониятларини ва ривожланиш босқичини ҳисобга олишга асосланади. Мана улардан баъзилари:

Индивидуаллаштириш - бу ҳар бир шахснинг ўзига хос ривожланиши, намоён бўлиши ва эҳтиёжлари учун шароит яратиш ёки имкониятлар яратишга қаратилган жараён. У таълим, тиббиёт, психология, шунингдек, ҳаётнинг бошқа соҳаларида муҳим рол ўйнайди. Масалан, таълимда индивидуаллаштириш оптимал ўрганиш учун ҳар бир талабанинг билим даражаси, қизиқишлари ва ўрганиш тезлигини ҳисобга олишни ўз ичига олади. Тиббиётда индивидуаллаштириш тананинг хусусиятларини ва беморнинг касаллик тарихини ҳисобга олган ҳолда индивидуал даволаш дастурларини ишлаб чиқишни ўз ичига олиши мумкин. Ушбу ёндашув натижаларни яхшилашга ва ҳар бир шахснинг эҳтиёжларини қондиришга ёрдам беради. [3]

Ҳар бир ёш футболчининг ўзига хос жисмоний ва техник имкониятлари бор, шунинг учун машғулотларга ёндашув индивидуал бўлиши керак. Мураббий ҳар бир футболчининг ёши, тайёргарлик даражаси, шунингдек, жисмоний ва психологик ривожланиш хусусиятларини ҳисобга олиши керак.

Модерация - бу ҳаётнинг турли жабҳаларига мувозанатли ва оқилона ёндашувни тавсифловчи тушунча. Бу ресурсларни ўртача истеъмол қилишни, ўртача хатти-ҳаракатни ва турли вазиятларга ўртача муносабатни англатади. Модерация ўз хоҳиш-истакларини назорат қилиш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва иш, дам олиш, ижтимоий фаолият ва бошқалар каби ҳаётнинг турли томонлари ўртасида мувозанатни топиш қобилиятини ўз ичига олади. [8]

Фалсафада мўътадиллик кўпинча ўрта йўл ёки олтин ўртача тушунчаси билан боғлиқ бўлиб, бу эрда инсон ҳаддан ташқари нарсалардан қочишга ва ҳар қандай вазиятда мақбул эчимни топишга интилади. Мўътадиллик шахсий ҳаётда ҳам, умуман жамиятда ҳам уйғунлик ва фаровонликка ёрдам беради.

Ўсмирлар ва болалар фаол ўсиш ва ривожланиш даврида, шунинг учун уларни жисмонан ортиқча юкламаслик керак. Ҳаддан ташқари кучланиш ва жароҳатлардан қочиш учун машғулот ҳажми ва интенсивлиги бўйича оқилона бўлиши керак.

Ўзгарувчанлик - бу ҳодиса, тизим ёки маълумотлар тўпламидаги хилма-хиллик ёки ўзгарувчанлик даражасини тавсифловчи хусусият ёки белги. Ўзгарувчанлик турли контекстларда турли хил маъноларга эга бўлиши мумкин.

Генетик ўзгарувчанлик: Бу популяция ёки тур ичидаги генетик хусусиятларнинг хилма-хиллиги. Генетик материалнинг хилма-хиллиги табиий танланиш ва эволюция учун асосдир.

Психологик ўзгарувчанлик: Бу одамлардаги психологик хусусиятларнинг хилма-хиллиги, масалан, шахсий хусусиятлар, қобилиятлар, мойилликлар ва бошқалар. Психологиядаги ўзгарувчанликни индивидуал фарқлар ва хусусиятларни тушуниш учун ўрганиш мумкин.

Маълумотларнинг ўзгариши: Бу маълумотлар тўпламидаги қийматлар ёки кўрсаткичларнинг хилма-хиллиги. Маълумотларнинг ўзгарувчанлиги статистика ва маълумотларни таҳлил қилишда асосий тушунча бўлиши мумкин, чунки у кузатувлар орасидаги тарқалиш ёки фарқлар ҳақида маълумот бериши мумкин. [1]

Таълимнинг хилма-хиллиги: Бу талаба ёки спортчининг эҳтиёжлари ва қобилиятидан келиб чиққан ҳолда мослаштирилиши мумкин бўлган таълим усуллари, дастурлари, баҳолаш ва таълимга ёндашувларнинг хилма-хиллиги.

Натижа. Ёш футболчилар учун турли хил машғулотлар юкламалари муҳим. Турли машқлар ва ўйин вазиятлари чидамлик, куч, тезлик, мослашувчанлик ва мувофиқлаштириш каби жисмоний тайёргарликнинг турли жиҳатларини ривожлантиришга ёрдам беради.

Прогрессив тренинг: Футбол бўйича прогрессив машғулотлар вақт ўтиши билан машғулотларнинг интенсивлиги ва ҳажми аста-секин ошириб бориладиган машғулот стратегиясидир. Ушбу ёндашув спортчиларга ортиб бораётган талабларга мослашишга имкон беради ва чарчоқ ёки шикастланиш хавфини олдини олади.

Футболда юкни босқичма-босқич ошириш машғулотлар давомийлигини ошириш, машқларни такрорлаш сонини кўпайтириш, машқлар интенсивлигини ошириш ва бошқаларни ўз ичига олиши мумкин. Бундан ташқари, ушбу ёндашув мавсум фазаларига ва машғулот мақсадларига қараб юк режалаштирилганда машғулот жараёнини даврийлаштиришни ўз ичига олиши мумкин. [3]

Юкни аста-секин ошириш жисмоний тайёргарликни яхшилашга, чидамлик ва кучни оширишга ва шикастланиш эҳтимолини камайтиришга ёрдам беради. Ушбу машғулот усули кўпинча кўплаб спорт турлари, шу жумладан футбол бўйича атлетика машғулотларида асосий тамойил сифатида қўлланилади.

Ўқув юклари танага мослашиш учун вақт бериш учун аста-секин оширилиши керак. Бу тамойил, айниқса, жисмоний тайёргарликнинг оптимал даражасини ҳали шаклланмаган ёш спортчилар учун жуда муҳимдир.

Машғулотнинг ўйин шакли: Машғулотнинг ўйин шакли - спортчиларда малака ва тактик фикрлашни ривожлантириш учун ўйин элементлари ва вазиятлардан фойдаланишни ўз ичига олган машғулот усули. Футболда ўйинга асосланган машғулотлар жуда муҳим, чунки у ўйинчиларга ўз маҳоратлари ва стратегияларини реал ҳаётдаги ўйин вазиятларига яқиндан ўхшаш шароитларда қўллаш имконини беради.

Машғулотнинг ўйин шакли давомида ёпиқ ўйинлар, кичик ўйинлар, мусобақаларни симуляция қилиш ва бошқалар каби машқларни бажариш мумкин. Ушбу машқларда ўйинчилар машғулотларда ўрганган техника, тактика ва стратегияларни ҳаётдаги ўйин шароитларида қўллаш имкониятига эга. [1]

Ўйинга асосланган тренингнинг афзалликлари қуйидагилардан иборат:

Тактик фикрлашни ривожлантириш: Ўйинчиларга реал вақт режимида ўйин вазиятларига имкон қадар яқин бўлган шароитларда қарор қабул қилиш имконияти берилади.

Яхшиланган жамоавий иш: Ўйинга асосланган машқлар ўйинчиларга майдонда мулоқот ва ўзаро муносабатларни яхшилашга имкон беради, бу айниқса футбол каби жамоавий спорт турларида муҳимдир.

Мотивацияни ошириш: ўйинга асосланган машғулотларда қатнашиш ўйинчилар учун техник машқлар ёки жисмоний машқларни бажаришдан кўра кўпроқ қизиқарли ва рағбатлантирувчи бўлиши мумкин.

Техник кўникмаларни ривожлантириш: Машғулотнинг ўйин шакли ўйинчиларга узатиш, тўпни қабул қилиш, дриблинг ва тугатиш каби турли хил техник кўникмаларни машқ қилиш имконини беради.

Умуман олганда, машғулотнинг ўйин шакли футболдаги машғулот жараёнининг муҳим таркибий қисми бўлиб, у мураккаб маҳоратни ривожлантиришга ёрдам беради ва ўйинчиларни ҳақиқий мусобақаларга тайёрлайди.

Асосий эътибор ҳақиқий ўйин вазиятларига имкон қадар яқин бўлган ўйин шаклларига қаратилиши керак. Бу тактик фикрлашни, ўйин шароитида қарор қабул қилишни ва ўзгарувчан шароитларга мослашишни ривожлантиришга ёрдам беради. [5]

Психологик кондиционерлик: Спортдаги руҳий кондиционерлик - бу ҳиссий ҳолатни, мотивацияни, концентрацияни, ишончни ва спорт натижаларига таъсир қилиши мумкин бўлган бошқа психологик жиҳатларни яхшилаш учун психологик техника ва стратегиялардан фойдаланишни ўз ичига олган жараён. Бу жараён спортда юксак натижаларга эришиш учун зарур бўлган ақлий кўникма ва сифатларни шакллантиришга қаратилган.

Психологик тайёргарлик турли жиҳатларни ўз ичига олиши мумкин:

Стрессни бошқариш: Стрессни бошқаришнинг самарали усуллари спортчиларга мусобақадан олдин ёки пайтида пайдо бўлиши мумкин бўлган босим ва ташвишларни энгишга ёрдам беради.

Мақсадни белгилаш: Руҳий тайёргарлик спортчиларга ўз мақсадларини аниқ белгилашга ва уларга эришиш учун ҳаракат режаларини ишлаб чиқишга ёрдам беради.

Яхшиланган концентрация: Концентрация машғулотлари спортчиларга ўз вазифаларига яхшироқ эътибор қаратиш ва чалғитишдан қочиш имконини беради.

Ишончни ошириш: Психологик усуллар спортчиларда ўз қобилиятларига ишонч ҳиссини ривожлантиришга ёрдам беради ва ўзига ишончни оширади.

Ақлий тайёргарлик: Рақобат пайтида мияни оптимал ишлашга тайёрлаш учун визуализация, тасдиқлаш ва бошқа усуллардан фойдаланишни ўз ичига олади. [4]

Шуни таъкидлаш керакки, психологик тайёргарлик умумий спорт машғулотларининг ажралмас қисми бўлиб, спорт кўрсаткичларига сезиларли таъсир кўрсатиши мумкин. Мураббийлар ва спортчилар спортда муваффақиятга эришишда психологик жиҳат муҳимлигини тобора кўпроқ тушунмоқдалар.

Мураббий жисмоний тайёргарликдан ташқари, ёш футболчиларнинг психологик тайёргарлигига ҳам эътибор қаратиши керак. Бунга ишонч, концентрация, мотивация ва стрессни бошқаришни ривожлантириш киради.

Ушбу тамойил ва усулларни ҳисобга олиш ёш футболчиларнинг жисмоний ва тактик маҳоратини самарали ривожлантириш, уларнинг муваффақиятли спорт ўсиши ва ривожланиши учун қулай шарт-шароитларни яратиш имконини беради.

Хулоса. Жисмоний тайёргарлик ёш футболчиларнинг камол топиб, муваффақият қозонишида ҳал қилувчи рол ўйнайди. Индивидуаллаштириш, прогрессив ҳаддан ташқари юкланиш, ўзига хослик ва ўзгарувчанлик тамойилларига риоя қилган ҳолда, мураббийлар ўз ўйинчиларининг ноёб эҳтиёжларига мослаштирилган самарали ўқув дастурларини ишлаб чиқишлари мумкин. Куч, тезлик, чаққонлик, чидамлик, мослашувчанлик ва ҳаракатчанликка қаратилган турли хил ўқитиш усулларини ўз ичига олган ҳолда, жароҳатлар хавфини минималлаштириш билан бирга, ҳар томонлама

жисмоний ривожланишни таъминлайди. Пировардида, ҳар томонлама баркамол жисмоний тайёргарлик режими ёш футболчиларни майдонда юксак натижаларга эришиш ва спортда тўлиқ салоҳиятини юзага чиқариш учун жисмоний имкониятлар билан қуроллантиради.

Адабиётлар/Литература/References:

1. O.A. Qurbonov. Futbol. Olimpiya zaxiralari sport kollejlari uchun darslik. – Toshkent: 2012.
2. Abdullayev M.J., Radjapov U.R., Muxametov A.M. “Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi” 2-qism. – Toshkent: Turon-iqbol, 2020.
3. Salomov R.S. Sport mashg'ulotning nazariy asoslari – Toshkent: O'quv qo'llanma O'zDJTI, 2005. – 238 b.
4. Mahkamdjanov K.M. Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: Iqtisod – moliya, 2008. – 300 b.
5. Саидахмедов Н.С. Янги педагогик технологиялар. – Тошкент: Молия. 2003.
6. Муҳиддинов.М. Шахмат. – Тошкент: 2007.
7. Салимов Ў.Ш. Жисмоний маданият назарияси ва тарихи. Ўқув қўлланма. – Термиз: Сурхон-нашр, 2021.
8. Dusyarov, S. (2023). EFFECTIVENESS OF ACTION GAMES IN THE PROCESS OF COMPLEX TRAINING OF YOUNG FOOTBALL PLAYERS. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 2(5), 142-146.
9. Elmurad, E. (2023). System of Development of Professional and Pedagogical Creativity of Future Physical Education Teachers on the Base of a Competent Approach. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(10), ~261-264.
10. Urolovich, B. C. (2023). Pedagogical Principles of Using Activity and National Games in the Physical Education of Student Girls. Best Journal of Innovation in Science, Research and Development, 2(12), 575-579.
11. ESHQOBILOV, E. (2023). DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL PEDAGOGICAL CREATIVITY OF FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS ON THE BASIS OF A COMPETENT APPROACH. International Bulletin of Engineering and Technology, 3(3), 201-204.
12. Menglimurod o'g'li, E. E. (2024). CONDITIONS FOR COMPETENCE OF THE TEACHER OF PHYSICAL EDUCATION AND THE METHODOLOGY OF ITS ORGANIZATION.
13. Абдураимов, Ш. (2021). Активизация партнерского взаимодействия семьи и школы в воспитании детей младшего школьного возраста. Общество и инновации, 2(10/S), 328-334.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).